בס"ד
"הדף היומי לתולדותינו"

יום ג', י"א באדר ב' תשס"ח (18 במרץ)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

איך חילצו קצינים נאצים את הרבי מלובביץ' מוורשה הכבושה

*ביום ראשון השבוע, **ה-9 בחודש אדר ב'** בשנת 1940, ימים ספורים לפני חג הפורים, **הגיע** הרבי ה-6 של לובביץ', **הרב יוסף יצחק שניאורסון, לחוף המבטחים** אחרי הצלתו עם חלק ממשפחתו מוורשה. ספר חדש, "**להציל את הרבי**", מגולל את סיפורו הבלתי-ייאמן של הרבי מלובביץ', שנמלט ב-1940 מוורשה הכבושה בעזרת קצינים נאצים בכירים ומקורבים לנשיא ארה"ב.*

בשיא התופת הנאצית חולצו **ארבעה** אדמו"רים חסידיים מרכזיים ומפורסמים, שהיו מושא להערצתם של עשרות אלפי חסידים במזרח אירופה לפני השואה, בדרכים ובתחבולות שיכולים להזין כמה סרטים בנוסח "רשימת שינדלר". סיפוריהם של שלושה מהאדמו"רים התפרסמו מאז: בשנות ה-50 פורסם בישראל ספר דקיק שסקר את "נס ההצלה" (כהגדרת הספר) של **האדמו"ר מגור, רבי אברהם מרדכי אלתר**, מוורשה הכבושה והנצורה. האדמו"ר הקשיש, אשתו הרבנית ושלושה מבניו הוסעו תחת אבטחה של קצינים נאצים ששוחדו לטרייסט באיטליה, ומשם הגיעו ב-1942 לחיפה. על הברחתו של **האדמו"ר מבעלזא, רבי אהרון רוקח**, מגטו בוכניה להונגריה בחסות קצינים נאציים, והגעתו לישראל ב-1943, פורסמו עדויות וסיפורים שנועדו מלכתחילה להפצה בקרב החסידים.

האדמו"ר השלישי שחולץ היה **האדמו"ר מסאטמר, רבי יואל טייטלבוים**, שאת חילוצו מהונגריה ביוני 1944 חוגגים חסידי סאטמר בכל שנה בכ"א כסלו כ"יום ההצלה". הרבי היה בין 1,684 היהודים שיצאו את הונגריה ברכבת שאירגן המנהיג הציוני ישראל (רז'ה) **קסטנר**, שעמד בראש פעולות ההצלה בבודפשט. הרכבת הופנתה לברגן בלזן ומשם לשווייץ. העובדה שהרבי חב את חייו לאיש המזוהה כמנהיג ציוני כבלה את חרצובות לשונותיהם של חסידי סאטמר, שממעטים לדבר על נסיבות הצלתו של אדמו"רם הנערץ.

יותר מ-60 שנה לאחר החורבן שפקד עשרות חצרות חסידיות במזרח אירופה, מתפרסם סיפור הצלתו של **האדמו"ר מלובביץ', רבי יוסף יצחק שניאורסון**, שמבחינה כרונולוגית היה ראשון האדמו"רים שחולצו מאירופה הבוערת.

בספר "להציל את הרבי" חושף המחבר, ההיסטוריון האמריקאי בריאן מארק **ריג**, כיצד חילצו קצינים נאצים את הרבי מלובביץ' מוורשה הכבושה.

יש הבדל בולט בין מה שסופר ופורסם על אופן הצלתם של האדמו"רים מגור, מבעלזא ומסאטמר, לבין הנראטיב שנפרש בספר החדש. הידיעות והפרסומים על חילוצם של שלושת האדמו"רים התבססו בעיקר על עדויות של חסידים ושתדלנים חרדים, שמתוך הערצה וסיפוק אישי על מעורבותם במבצעי ההצלה, נחשדו כמי שנקטו לשון הפרזה, לא הקפידו על דיוק היסטורי והעלימו פרטים שנראו להם לא חשובים או פוגעים.

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ג', י"א באדר ב' תשס"ח (18 במרץ)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

"להציל את הרבי", לעומת זאת, הוא **סיכום של מחקר היסטורי**, שבחלקו הגדול מתבסס על מסמכים, עובדות מתועדות וראיונות עם שורה ארוכה של אישים וגורמים שהיו מעורבים בפעילות להצלת האדמו"ר השישי לחסידות לובביץ' (ומחותנו של האדמו"ר השביעי והאחרון, רבי מנחם מנדל שניאורסון). בריאן מארק ריג אינו נחשד כשייך לחסידות לובביץ'; סקירת האירועים הקשורים לחילוצו של הרבי מוורשה אינה חשודה לפיכך כניזונה מהערצה לרבי, או בנטייה להאדרת חלקם של מי שהיו מעורבים במבצע ההצלה.

לעומת זאת, בתיאורי ראשיתה של חסידות לובביץ' בארה"ב מפריז ריג בהערכת היקפה והשפעתה; רבים יחלקו על קביעתו כי "בשנת 1927 היתה חב"ד תנועה חזקה וחשובה בארצות הברית" (עמ' 42). בהמשך קובע ריג כי במהלך פעילותם לשחרר את הרבי מהנאצים ולהביאו לארה"ב, השתדלו עסקני חב"ד בניו יורק ליצור רושם שהם פועלים בשמה של חצר חסידית גדולה וחזקה. לטענת ריג, מטרתם היתה להשפיע על הנשיא רוזוולט ובכירים במסדרונות הממשל לאפשר את מבצע ההצלה ולזכות בקולותיהם של המוני חסידים.

הספר הוא הוכחה מתועדת למה שקבוצה קטנה ושולית של חסידים ועסקנים מניו יורק היתה מסוגלת להשיג ולהגשים בזכות נאמנות ומסירות בלי גבול לרבי, וחרדה אובססיבית לשלומו ולביטחונו. קבוצה זו פעלה ללא לאות לגיוס גורמים בארה"ב ובאירופה הכבושה, שנחשבו ו"סומנו" כמי שמתוקף מעמדם ותפקידיהם בשלטון יכולים לקדם את הצלת הרבי.

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל